

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

Articulus VI. An in Supplicatione, vel dispensatione debeat fieri mentio
incestûs?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

nimirum eo soluto per mortem alterius conjugis; constat ex n. 1140. Nam ad hoc impedimentum nihil refert, an incestus sit *cum* vel *sine* adulterio; ut rectè notat Sanchez cit. n. 12. contra Sotum, Cordubam, Henriquez, & alios ibid. cit. quod procedit, etiam si incestus sit occultus. Nam nullo jure probatur, illud alligari delicto solum publico, notorio, vel manifestato; sic Gutierrez *quæst. Canonic. l. 1. c. 23. n. 8.*

1157. Re. 4. à consanguinea uxoris, per hujus virtutem vi oppressa, non incurri hoc impedimentum; quia cum sit pœna, requirit in ea culpam, à qua immunis est violentè cognita, ut deciditur in *c. discretione 6. h. t.* ubi Barbof. n. 4. resolvit, ab ea tunc nec incurri pœnam, quâ infertur privato juris exigendi debitum. Casus in *c. discretione* propositus erat iste: quidam cum muliere quâdam legitime per verba de presenti contraxit, quam postmodum à se incognitam cuidam consanguineo suo tradidit, in quantum potuit renitentem. Ille verò, cum ipsa, licet invita, matrimonij solemnia celebravit: sed mulier quàm citò fuit reddita libertati, aufugit ab eo, & se priori viro restitui postulavit. Cùm autem Præpositus Magdeburgensis ab Innocentio III. quæreret, quid in hoc casu agendû: Respondit Pontifex: quòd & viro pro tam turpi facinore gravis est pœnitentia injungenda, & mulier propter publicam honestatem est monenda sollicitè, ut nec primum repetat: cujus consanguineus cum licet invitam cognovit: nec redeat ad secundum, cui non potest propter reatum adulterij commiseri; sed in continentia maneat, donec prior fuerit viam univertæ carnis ingressus. Quod, si forsitan ad id induci nequiverit, vir prior cogatur redire ad ipsam, & maritali eam affectione tractare: *cum adulterium ei non possit obviare, qui eam adulterandam tradidit, præsertim invitam.* Nam si secundum Evangelicam veritatem nunquam, nisi propter fornicationis causam, aut vir uxorem, aut uxor possit dimittere virum; nec tamen semper propter causam eandem, vel uxor virum, vel vir dimittere potest uxorem, cum possit exceptione vel replicatione legitima impediri. Sed nec affinitas, quæ post contractum legitime matrimonij inter virum & uxorem iniquè

contrahitur, ei debet officere, quæ hujusmodi iniquitatis particeps non existit; *cum suo jure non debeat sine culpa privari:* quanquam à quodam prædecessore nostro dicatur in simili casu fuisse distinctum, utrum incestus, vel adulterium manifestum fuerit, an occultum: alijs assentibus inter gradum proximum & remotum esse potius distinguendum. Reliqua, quæ deduci possunt ex allato textu, dicemus infra.

Quæres, an pœnæ juris civilis locum habeant adversus contrahentes ignoranter incestas nuptias? R. negativè, quia tales non possunt dici *scienter* contraxisse in gradu prohibito, cum ignorantis nullus sit consensus. *L. qui contra, & auth. C. de incest. nupt.* quando autem lex puniit *scienter* quid facientem, requiri dolum, & malam fidem; habetur *L. sed est. §. scire. ff. de heredit. petit.* ita Juris consultus Christophorus Schambogen in *Cent. quæst. juris. q. 7.* Et ideo in *c. Inebriaverunt. 15. q. 1.* Loth non dicitur puniendus, in quantum meretur incestus, sed ebrietas.

ARTICULUS VI.

An in Supplicatione, vel dispensatione debeat fieri mentio incestus?

Supponendum. 1. quæstionem procedere, quando ad id, quod petitur, obtinendum allegatur *alia causa*, quàm ipse incestus, vel periculum infamiae inde nascentis, si enim pro causa, dispensationem impetrandi, non allegaretur nisi incestus, & nascentia inde pericula, vel damna, res est extra quæstionem; cum sine causa non detur dispensatio ad supplicationem. Supponendum. 2. hodie non dari dispensationes cum, sed sine clausula (*dummodo copula non intercesserit*) ut docet Pyrrhus Corradus in *praxi dispensat. Apostol. l. 8. c. 22. 20.* hinc delegati ad expediendâ ejusmodi dispensationem sine tali clausula, non possunt licitè oratores, seu dispensandos examinare super habita, vel non habita copula; quia sic excederent fines mandati, & commissionis sibi factæ.

Supponendum. 3. totam difficultatem in eo stare, an quando consanguinei, vel affines, antequam supplicarent pro dispensatione impedimenti ex consanguinitate, vel affinitate inter eos existentis,

tis, commiserunt incestum simpliciter, nimirum *ex humana fragilitate*, non autem *animo*, & *spe*, hoc ipso titulo, & *via*, *sibi faciliandi*, seu *facilius obtinendi dispensationem*, debeant in supplicatione facere mentionem hujus incestus, secus non valiturâ dispensatione, quantumvis tacito incestu subsecutâ.

§. I.

Proponitur Sententia affirmans.

1161. Diverſæ sunt in hac quaestione opiniones Authorum, ut videre licet apud P. Sanchez l. 8. hic d. 25. & magna omnino pars affirmantium, ad valorem dispensationis esse necessariam incestus mentionem. Inter hos sunt Sanchez cit. Laym. l. 1. Theol. moral. tr. 4. c. 22. Pyrrhus Corradus cit. l. 8. c. 1. à n. 3. Reginaldus, Cochinch, & alij apud Vincent. de Justis. cit. l. 1. c. 4. à n. 271. quorum tamen aliqui non eodem modo prærequirunt, ut videri potest apud Sanchez loco cit.
1162. Potissima fundamenta sententiæ affirmantis sunt sequentia. 1. ex P. Sanchez cit. n. 8. quia stylus Curie obtinuit, ut hic incestus explicetur, sive contigerit ante Pontificis dispensationem, sive post, antequam illam ordinarius expediat; at ea, quæ stylus Curie observat, sunt necessaria in dispensatione explicanda; quia *stylus curie facit jus, c. quam gravi. de Crimine falsi*; nec ab eo recedi debet, ut multis probat Mascardus de Probat. conclus. 317. n. 51.
1163. Secundò, taciturnitas veri, quo expresso Pontifex non solet concedere dispensationem eo modo, quo concessit, sed cum quibusdam moderationibus, reddit eam subreptitiam, & nullam; at hoc fit manifestato incestu: tunc enim dispensationem aliter concedit, nimirum præscriptâ certâ poenitentia, impositione pecuniaria, cum clausulâ, *ut superstes eo matrimonio soluto, non transeat ad aliud*; & sine his, incestu tacito. ergo.
1164. Tertio, qui committunt incestum in gradu prohibito eo animo, ut inde facilius fiat dispensatio, tenentur utrumque exponere ad valorem dispensationis pro matrimonio inter eos contrahendo; nam Tridentinum specialiter nunc punit eos, qui *spe facilius obtinendi dispensationem, scienter in gradu prohibito contrahunt, &*

consummant matrimonium: ergo, qui non eâ spe, sed *fragilitate lapsi sunt* per incestum, tenebuntur hanc exponere; quod maximè procedit, licet contraxerint in gradu prohibito cum ignorantia impedimenti, *si culpabiliter neglexerunt denuntiationes*.

Quarto, incestus præstat perpetuum impedimentum matrimonio; ergo non possunt contrahere licitè, nisi cum dispensatione obtenta super hoc impedimento: at sic manifestum est, incestum esse manifestandum; cum exinde sit impedimentum; ergo. Major autem constat dictis supra.

§. II.

Eligitur sententia negans.

Ante conclusionem supponendum, hanc quaestionem pendere ab illa, *quando vitietur gratia, vel dispensatio ex subreptione?* hoc est, *tacitâ veritate aliquæ qualitatâ, vel circumstantiæ?* in hac tamen re sunt diverſæ opiniones. Nam aliqui dicunt, gratiam semper vitari tacitâ qualitate, quâ cognitâ concedens, vel non annuisset petitioni, vel saltem difficilius; alij docent, solum vitari gratiam tacitâ veritate, seu qualitate, quâ cognitâ dispensans precibus oratorum non annuisset. Ex quo videtur primum, & secundam sententiam in hoc differre, quòd illa velit, gratiam, seu dispensationem vitari *tacitâ causâ finali, vel impulsivâ*; hæc autem, solum *tacitâ causâ finali*. Finales autem dicunt, quâ non existente Princeps non concederet gratiam; *impulsivam*, quâ non existente Princeps adhuc concederet, sed non ita faciliè. Sic Abbas Decius, Jafon, & alij, apud Sanchez cit. l. 8. hic d. 21. n. 8. in fine addentem, etiam *dicis finalem*, sine qua non concederet eo pacto, quo concessâ est: quidam autem volunt, vitari gratiam tacitâ qualitate, *de jure* exprimendâ, sive eâ cognitâ Princeps adhuc concessisset, sive non; idem volunt, quando exprimenda erat *de stylo* Curie; si autem talis sit, de qua non constat, eam de jure, vel stylo Curie exprimendam esse, non vitari gratiam, ex ejus taciturnitate, nisi sit *causâ finali*; ita Sanchez cit. l. 8. d. 21. à n. 13. quibus positus:

Sententia

117. Sententia negans, quam ut probabilior rem sequor, docet, ad valorem dispensationis, super impedimento dirimente, quando pro illa impetranda Pontifici allegatur alia causa, non requiri expressio nem copule habitae à supplicatibus, ex humana solum fragilitate. Hanc tenet Basilus Pontius l. 8. hic d. 17. §. 6. Diana p. 1. tr. 10. resol. 44 p. 4. tract. Miscell. resol. 135. p. 8. tr. 3. resol. 81. Salas de legibus. d. 20. §. 15. n. 114. & plurimi alij, quos citat de Justis. l. 1. c. 4. n. 279. & n. 280. & sequitur, dicens, eam sibi esse veram, & in praxi tantam, ipso etiam P. Sanch. c. d. 25. à n. 6. censente probabilem, & dicente eandem tenuisse gravissimos viros, de hoc consultos. Probat: Nam illa sola taciturnitas, juxta probabiliorum Doctorum sententiam, vitiat gratiam de qua jure cautum est, ut exprimat, vel quod illis omisso Papa non concederet; sed nullibi reperitur in jure cautum, quod copula inter consanguineos, vel affines, ex humana fragilitate habita, exprimi debeat; ergo. Ma. tenent propè innumerati Doctores apud de Justis cit. c. 4. à n. 5. Cum enim gratia concessa valor pendeat à voluntate concedentis, ea habita habetur valor; & deficiet, ea deficiente: quando autem nihil omittitur, de quo jure cautum est, ut exprimat, vel quod eo omisso Papa non concederet, habetur voluntas concedentis; quia voluntas Principis talis esse praesumitur, nisi aliud exprimat, qualis est intentio juris. L. ex facto. ff. de vulgar; ergo ubi non est intentio juris, ut talis qualitas exprimat ad gratiam validè obtinendam; non deest voluntas Principis; ergo concessio facta, ex defectu talis qualitatis non aperta, non deficit, sed valida est.

118. Confirmatur 1. quia cum nullitas gratiae, seu dispensationis, ex taciturnitate veni, sit poena, ut tenet Sanchez cit. n. 12. non est ex tali defectu imponenda, nisi jus eam imponat; Reg. in panis 49. de Reg. jur. in 6. & docet gloss. c. fin. de jure Patron. habeturque in c. 15. qui in Ecclesia. 18. de sent. ex comm. in 6. maxime, cum non expressum, sit nolitum, per L. 1. §. fin. autem. c. de Caduc. tollend. saltem, cum facile poterit exprimi; secundo, quia, cum simus in materia penali, & odiosa, omis sum in tali dispositione haberi debet pro omisso. Nam quando Papa aliud non expli-

Tm. 17.

cat, ad omissum constitutio se non extendit. argum. c. non est vobis. 11. de sponsal. at in constitutionibus, pro dispensatione gradus prohibiti, nullibi exprimitur obligatio exponendi copulam incestuosam, ab illis prohibitam; ergo haberi debet pro ommissa, & jure non exigita; quod tamen fieri debuisset, si esset jure debita; cum eo ipso esset speciali nota digna. Min. etiam probatur: quia tunc dicendum est, quod jura velint aliquam qualitatem exprimi, quando id, vel verbis expressis, & specificè jubent; vel prohibent, ne aliquid delictum remittatur, aut aliquo casu dispensetur, ut tenet ipse Sanchez cit. l. 8. d. 21. n. 15. sed de hoc casu id jura non dicunt; & 1. non jus naturale divinum, cum hujus nullum sit vestigium; 2. non jus positivum divinum. Nam c. 18. in Levitico, solum prohibetur matrimonium cum affinibus, & consanguineis: non jus commune canonicum; nam in hoc nihil reperitur, nisi quod incestuosus interdicitur matrimonium c. 4. & 8. h. t. denique nec jus Concilij Trident. vel fundatum in Regulis Cancellaria: illud enim sess. 24. c. 5. ubi agit de hac materia, solum puniunt, scienter contrahentes in gradu prohibito, culpabiliter omisso denuntiationibus; & illae regulae (etiam reg. 49. statuunt plures poenas contra Raptos) nihil tamen habent de hac copula incestuosa exprimenda: ergo.

§. III.

Respondetur ad fundamenta contraria.

Cum sententia contraria potissimum fundetur in stylo Curiae, & quibusdam declarationibus sacrae Congregationis; not. 1. per stylum in genere, significari modum, & morem scribendi, usum loquendi in judiciis, aut modum servari solitum in judicijs; hinc dici potest practica alicujus curiae; non habet vim legis, nisi usu frequenti inducta sit consuetudo, quae instar legis post legitimam praescriptionem obliget, vel certè autoritate Principis exercetur eo fine, ut pro lege, vel consuetudine sit. Ex quo facile colligitur, quid significetur per stylum curiae Romanae. Hic porro stylus, quoad judicia in causis beneficialibus cum primis fundatur in Regulis Cancellariae, quae sunt

Q9

qua-

quodam quasi generales leges, de beneficiis disponentes, ad quarum in ea Curia valorem nulli alii solenni publicatione egent, quam quod sint publicè constituta; ita, ut à puncto constitutionis earum effectum habeant, quoad nullitatem provisionis in contrarium, esto non habeant effectum quoad pœnas ibidem positas; sic Castropal. p. 2. tr. 13. de beneficiis. d. 2. p. 17. n. 1. & quia hæc regulæ mortuo Pontifice extinguuntur; & à successore quandoque mutantur, addendo, demendo, stylus in illis fundatus, fragilis, & incertus est, ut ait Corradus in *praxi dispens. Apost. l. 7. c. 5. n. 10.* quod secus esse dicit, de stylo Cancellariæ, qui servatur circa literarum expeditionem, & modum scribendi, qui inconcusse servatur.

1170. Not. 2. stylum curiæ esse quid facti; adeoque talem stylum esse, indigere probatione (nam factum non præsumitur, sed probari debet) nec, licet probatus esset, inducere necessitatem idem servandi in alijs tribunalibus extra Curiam; cum, ut dictum est, sit incertus, & maximè variabilis ad mutationem Papæ, ac Auditorum, nisi sit scriptus, probatus, notorius, speciali decisione, vel declaratione Pontificis confirmatus, ut docet Cævallos, Gratianus, Ferretus, Boërius, Hostiensis, & alij apud de Justis cit. l. 1. c. 4. his præmissis.

1171. Ad primum fundamentum in n. 1162. R. concedendo, pro lege observanda esse, quæ stabilis, & inconcusus, seu invariatus stylus Curie publicæ decisione, vel declaratione Papæ confirmatus, servanda exigat; non autem varius, & incertus; sed nego, quod mentionem incestuosæ copulæ pro dispensatione super impedimento dirimenti exigat talis stylus curiæ; hic enim tantum ille est, de quo numero priori dictum est: at talis stylus circa obligationem mentionis copulæ incestuosæ non solum non fuit hætenus confirmatus speciali confirmatione Papæ, quæ publicè, ac authenticè constet; sed quæ nec constare possit; cum in casu, quo aliqui in supplicatione, de consilio Doctorum contrariæ sententiæ incestum exprimunt, multiplice de causâ id facere possint, vel quia citra hoc non habent alias sufficientes causas, vel cum pauperes sint, in ordinaria forma impetrare non valent &c. hæc autem non faciunt legem.

1172. Ad 2. in n. 1103. R. cum dist. Ma. ta-

citurnitas veri (quod est de jure, vel invariato stylo Curie exprimentum) reddidit libere repetitam gratiam, quam Pontifex eo cognito, non eo modo concessisset, quo concedit. C. Ma. si nec de jure, nec de invariato stylo Curie erat exprimentum, N. Ma. incestus autem non est tale verum, ut diximus, & testantur plures, qui longo tempore fuerunt, & scripserunt Romæ, præsertim Navarrus in *summa c. 22. n. 75.* duntaxat verfatius Romæ, ibidem centesimo ætatis anno expleto, dicens: se nunquam vidisse, vel audivisse, incestuosos petere dispensationem ad contrahendum; quod tamen scire debuisset, cum fuerit unus ex consultoribus Penitent. Apostol. teste Corrado l. 7. c. 4. n. 72.

Ad 3. in n. 1164. R. C. ant. nam super hoc est declaratio, quod taliter Rei carere hoc ipso debeant spe dispensationis, ut dicitur in Trid. sess. 24. de reform. c. 5. ergo juxta n. 1168. jure cautum est, ut exprimitur matrimonium in gradu prohibito scilicet contractum omittit culpabiliter denuntiationibus, & consummatum spe melioris dispensationis, quia prohibetur, ne cum talibus dispensetur; sic de Justis cit. l. 1. c. 4. n. 228. Sanchez l. 8. d. 2. n. 12. & colligitur ex c. dilectus 26. de Rescript. at nulla talis declaratio est pro consequenti, seu casu nostro; ergo.

Ad 4. in n. 1165. R. I. ex n. 1149. negando, incestum inter consanguineos præhabitu, præstare incestuosus impedimentum impediens matrimonium cum alijs R. 2. hoc impedimentum, esto adhuc staret, non egere dispensatione Papali; ex n. cit. consequenter, hoc titulo, incestus mentione. Deinde hoc impedimentum jam dudum recessit ab usu, ut testatur Sanchez l. 7. hic d. 17. n. 8. cum alijs. Hinc generali jam consuetudine fit, nullam esse culpam, matrimonium contrahere, cum impedimento solum impediens, præter votum c. sponsalia, vel interdictum Ecclesiæ, ut notat Sanchez. n. 9. & ideo ob nullum incestum petitur dispensatio à Papa, vel Episcopo, teste Navarro cit. c. 22. n. 75. & alijs.

Dices: saltem eo casu vitabitur gratia ex taciturnitate veri, quando est causa finalis seu quo cognito Papa non dispensasset; patet illatum; quia gratia Principis non valet sine voluntate Principis; sed deficiente causâ finali, deficit voluntas Principis, ergo & gratia. Resp. cum distin-

distinctione: si erat exprimendum de jure, vel stylo, seu consuetudine, auctoritate Principis C. secus, N. illatum. ad probat. & ad valorem gratiæ sufficere, quod adsit *legalis* voluntas Principis, hoc est, consensus in gratiam, ubi nihil omittitur eorum, quæ jure, vel usu debito exponi debent ad gratiæ impetrationem; & hæc non deficit, deficiente causâ finali, de cujus expressione jure vel usu debito non est cautum;

ergo. Unde colliges, alium esse stylum, seu usum, & consuetudinem Cancellariæ Apostolicæ, in scribendo quoad formas, & modum; alium Curia, *in judicando*; illum esse stabilem ac certum; istum vari-um, & incertum ex n. 1170. nec in alijs tribunalibus habendum pro jure, seu lege, nisi in his, in quibus inconcussus, seu invariatus est, atque firmatus, decisione, vel declaratione Papæ, ex n. cit.

QUÆSTIO XIV.

In Tit. XIV. de Consanguinitate & Affinitate.

§. I.

De Arbore Consanguinitatis.

Arbor Consanguinitatis nihil aliud est, 1178
quàm series, seu ordo personarum ex eodem sanguine descendendum, distinctus per lineas, & gradus, statuto prius stipite, seu radice, vel origine proximâ hujus conjunctionis. Per *lineam* autem intelligitur collectio personarum ab eodem stipite descendendum, gradus habens, & cognationem, seu propinquitatem earum distinguens: *stipes* autem dicitur ea persona, à quâ *proximè* descendunt illæ personæ, de quarum consanguinitate quaeritur; vel quæ est origo proxima, & principium, quod aliqui duo sint ejusdem sanguinis.

Supponendum autem 1. hanc arbo- 1179
rem constare tribus lineis, seu triplici ordine, quo collocantur personæ sanguine junctæ. Ex his *prima* est *ascendentium*, in qua continentur personæ, à quibus nos originem duximus, ut pater, avus, proavus, & reliquæ personæ ascendentes; altera *descendentium*, in qua continentur personæ, quæ à nobis originem duxerunt, ut filij, filia, nepotes, neptes, pronepotes, proneptes, aliæque personæ descendentes in infinitum. Utraque simul vocatur *linea recta*: tertia demum est *obliqua* seu *transversalis & collateralis*, complectiturque personas, quæ nobis ex latere junctæ sunt, atque adeo eas, à quibus nos non duximus originem, nec illæ à nobis, & tamen ab una stirpe, unòque sanguine nobiscum propagatæ sunt; ut filij fratrum, sororum, patruus, amita, &c.

Supponendum 2. quod *linea collate-* 1180
ralium alia sit *æqualis*, continens personas, de quarum cognatione quaeritur, in æqua-
li gra-

Q9 2

li gra-

1176. Hoc titulo proponitur duplex impedimentum dirimens matrimonium contrahendum, vel eo sancte contractum; primum est inter consanguineos; alterum inter affines. Consanguinitas, in verbis, quibus continentur impedimenta dirimentia, venit sub verbo *cognatio*, quæ vox ut dictum est n. 1087. supponit pro triplici cognatione spiritali, legali, & carnali, seu consanguinitate.

ARTICULUS I.

De Impedimento ex Consanguinitate.

1177. Antequam ad particulares quæstiones descendamus, supponendum, cognationem carnalem, seu *consanguinitatem*, esse vinculum, seu propinquitatem, & conjunctionem personarum ab eodem stipite proximo descendendum, carnali propagatione contractum; vel dic, esse *vinculum personarum, quæ propterea, quod ab eodem stipite oriuntur, sanguinis, & naturæ societate, junctæ sunt, ac propterea consanguinei dicuntur, quasi de uno, & communi sanguine nati, & propagati.* Ex hoc vides, etiam *illegitimos & spurios* venire appellatione *consanguineorum*; quia spectato jure naturali, etiam illi à communi ipsis, & legitimis, sanguine descendunt. Et ideo quoad matrimonij impedimentum, ac dispensationem super eo impetrandam, nullum discrimen est; sic Pyrrhus Corradus in *praxi dispens.* Apost. l. 7. c. 1. n. 6. quoniam autem hæc cognatio matrimonium inter consanguineos dirimit in *certis solum gradibus*, præmittimus brevem notitiam de arbore consanguinitatis, & terminis ad eam pertinentibus.

Tom. IV.